

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת וישב – חנוכה

דבר גרוע. וכאשר איש ישראל מתבונן, כמה פגם, שאל יתייאש, שניצוץ אחד יוצא, מחלק אלוק ממעל שיש לכל איש ישראל, ובזה יוכל לתקן הכל אמון כן יהי רצון.

• זיאמר משה – לבדטוב •

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. (לו ב)
יוסף הוא הצדיק, והרמוז שהצדיק מעלה ומגביה את כל הדברים אף הלא טובים גם כן של אנשי דורו, "אל אביהם" שבשמים, כי לשון חכמים מרפא.

עמוד פ

• דברי בינה •

את אחי אנכי מבקש. (לו טז)

ובאמת דרך הצדיק הוא לבקש ולדרוש תמיד בשלומן של ישראל. וזה שאמר יוסף להאיש "את אחי אנכי מבקש". היינו, שאני תמיד דורש אחוה וריעות, שיהיו ישראל תמיד באהבה ואחדות אמיתי. וגם "הגידה לי איפה הם רועים", שאני דורש ומבקש אחר מקור ושורש פרנסתן, שאדע מהיכן הם רועים ומפרנסין עצמן בגלות המר והנמחר, ומחפש אני ומבקש מהשם יתברך איזה אופן וסיבה שיוכלו להתפרנס. והשיב לו האיש "נסעו מזה", ופירש רש"י ז"ל: הסיעו עצמן מן האחוה ולבקש לך נכלי דתות. היינו, שאינם מתקשרים עם בחינת

• דברי בינה •

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. (לו א)

שגם בארציות והומריות עשה בזה מדור ושיבה, את פחד "ומגורי אביו", שהוא פחד יצחק, שלא היה לפניו שום דבר המונע אותו מעבודת השם יתברך, ויראתו המהורה. וזה "שביקש לי שבשלוה", היינו, שלא יטרוד אותו שום דבר בעולם, ולא יהיה אצלו שום חילוק בשום דבר שבעולם. שזה באמת שלוח האמיתית, שיהיה דבוק בכל עניניו בפחד ה' ועבודתו יתברך כל הימים, אמון כן יהי רצון.

עמי רסג

• תורת הרה"ק מלענטשנא •

קפיץ עליו רוגזו של יוסף. הכוונה שהרוגז שהיה בין יוסף והאחים הוא שגרים שיעקב לא ישב בשלוה. (מנחת ישראל שמיני) עמוד כו

• חלקת יהושע •

וישב יעקב וגו'.
ברש"י הקדוש ז"ל: הפשתני הזה וכו', הפחמי תמה אנא יכנס כל הפשתן הזה, [היה פיקה אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו].
לרמז כי פשתן מרמז על גרוע כמו"ש [תנחומא בראשית טו], שקין הביא מפשתן,

הדברים, דאזיל חוורא ואתי סומקא, ומהזיר הצבע לפניו ומהייהו בשמחה, ומכנים החיות באיש יהודי. הרי שלפעמים יכול ליהשב דבר זה כתחיית המתים ממש. שכשם שאמרו לענין מיתה [ב"ק סח.] "מה לי קמלה כולה, מה לי קמלה פלגא". דהיינו שיש בחינת מיתה לחצאין. כמו כן הוא הוא בהיפך לענין החיות וההחייה, מה לי אם מחייה את כולו או שמחיה מקצתו, סוף כל סוף החדיר בו חיות הנפש. ובהינת "תחיית המתים" שייכת אף מחיים ובכל הזמנים.

אחדות ישראל פרק שני

• דברי בינה •

וינס ויצא החוצה. (לט יב)

ועצה היעוצה, שכל זמן שהאדם אינו מוכן מצד עצמו לתשובה שלימה, ועוד רואה בעצמו שהיצר הרע מתגרה בו, ואוהב עוד תאות הזמן - שיראה לברוח מאותו המקום המעורר אותו לזה. וזה "סור מרע", שכל זמן שלא יש לו השלימות בעצמו, אסור להכניס עצמו במקום סכנה. וכמו שנאמר ביוסף הצדיק "וינס ויצא החוצה" - מחמת שהיה מתיירא, שמא חם והלילה לא יוכל להתגבר על יצרו.

פרשת יתרו עמי קנג

• תולדות אדם •

ויקח אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים ויהי שם בבית הסוהר.

ויש לדקדק, לכאורה 'זיהי שם בבית הסוהר' הוא מיותר, כי בודאי היה במקום שנתנהו. ונוכל לומר כי הכתוב יגיד בזה צדקתו של יוסף שהיה כל כך גדול

צדיק יסוד עולם. "וגם שמעתי אומרים נלכה דותנה", שמביאים ראיה לדבריהם מן התורה אשר החסרון הוא מהצדיק. וזהו 'נכלי דתות', שעל פי דברי תורה סוברים שהאמת אתם, והחסרון הוא בהצדיק, ועל ידי זה נפרדו מוכר, ומפני זה נסתמו כל מקורות הפרנסה והשפע מישראל.

פרשת מקץ עמי רצו

• מושד טוב •

היא מוצאת והיא שלחה אל המית. (לח כה)
עך כמה חמור הוא איסור זה, נוכל ללמוד ממה שאמרו בגמרא בבא מציעא [נח.]:

"אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, נוה לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברכים. מנא לן מתמר, דכתיב 'היא מוצאת והיא שלחה אל המית'".

וכבר הארכנו [שיעורי מבשר טוב' תשובה פ"ה], שלכמה שיטות ראשונים: ישנה חובת מסירות נפש בפועל - שלא להלכין פני חבירו. שהם מפרשים כוונת הגמרא להלכה ולמעשה, שצריך להפיל עצמו לכבשן האש ולא להלכין פני חבירו. ומעמם הוא משום שהלבנת פנים הוא מאביזרייהו דרציחה, וכדאיתא בגמרא בבא מציעא [נח.]:

"כל המלכין פני חבירו ברכים כאילו שופך דמים, אמר ליה שפיר קא אמרת, דהוינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא". ולשיטות אלו המלכין פני חבירו ברכים, הוא נכלל בכלל איסור רציחה רח"ל. ובודאי נוכל ללמוד אף לכל מיני צער וכיוצא בהם, שגורמים כמו כן לאזיל סומקא ואתי חוורא, שאף הם דינם כהלבנת פנים.

ומידה טובה מרובה, נלמד מכאן גודל השכר כאשר גורם לחבירו היפך

שהיה בהווייתו ומדרגתו הראשונה אפילו כשהיה בבית הסוהר. עמוד מ

בצדקו אפילו בעת שהיה במצור ובמצוק מאד אף על פי כן לא ירד ממדרגתו הראשונה. וזה היא הפירוש 'יהי שם' פירוש

||| לחנוכה |||

והולך, כי להמתין עד שיתקן הרע יכלו הימים והם לא יכלו. (אילנא דחיי)

• היהודי הקדוש •

מחלוקת בית שמאי ובית הלל בדרך עבודת ה' בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל בסוגיא דכבתה ושבת כא. שבת שמאי אומרים "פוחת והולך", היינו שקודם יתקן הבחינת 'סור מרע', ובית הלל אומרים "מוסיף והולך" היינו שיוסיף בתורה ומצות ועל ידי זה ממילא יהיה 'סור מרע'. ונמנו וגמרו בספרים הקדושים שהלכה "מוסיף

• חלקת יהושע •

גם ביום הראשון שיכל לדלוק בטבע, הרגישו שזה נס

והקשו המפרשים (ב"י א"ח תרע) הלא ביום ראשון היה להדליק. ונראה על פי דברי הנועם אלימלך "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (פרשת בשלה), שגם

חנוכה

סיפר לי כ"ק אמו"ר זצלה"ה, על א"י מאוסטרווא (התולדות אדם) זצלה"ה, שהיה יושב לפני הדלקת נר חנוכה, ובאצבעות ידו הקדושה היה מסובב סביבון, ופניו להבים וכולו בוער בשלהבת קודש, והיה בולט שמחשבותיו משוטטות בעולמות עליונים, אף שבידו הקדושה שיהק לכאורה בסביבון, ומיד יצא להדליק נרות חנוכה. (מבש"ט) בעת מוחלתו האחרונה של הרה"ח ר' לייבל פרידמן ז"ל שממנה הסתלק [בר"ח תבת], כתב לו מרן בעל חלקת יהושע זצ"ל, ובתוך הדברים: "זימי חנוכה הקדושים והטהורים ממשמשים ובאים, ומקום שהשמן מצוי חכמה מצויה, והחכמה תחיה בעליה. טוב כאשר תדלוק נרות חנוכה להתנות תנאי בפה שהמותר משמן לאחר השיעור הדלקה תוכל לשמש לצרכיך, לאחר שתכבה הנרות חנוכה מה שיישאר בנר תשתה או תאכל עם איזה דבר אכילה". ביום האחרון לחייו לא הספיק רבי לייבל ז"ל לעשות כן, וכשכא הרבי לנחם התעניין אם אכן עשה כן. (ארי שבחברה)

היה מהדר מרן זצ"ל לעשות הפתילות בעצמו, אף שהביאו לו מן המוכן. בכל לילה היה מחליף פתילות חדשות. וכן היה מהדר שהכוסות עצמן יהיו מכסף ולא מזכוכית. (סיפור חלקי") הורה דטוב ונכון היכי דאפשר להדליק בפתח היותר קרוב לחלון או למרפסת, כדי להרבות בפרסומי ניסא, שיראו עוברים ושבים. (שם)

פעם אחת בחנוכה אמר רבינו הקדוש מלענטשנא זצ"ל: יש לנו קבלה ששמונת ימי חנוכה הם בבחינת שמונת ימי מילה. [ובמאמר ופעל את לידת בנו הרה"ק מאוסטרווא זצ"ל]. (תורת הרה"ק מלענטשנא ע"כ) מרן הישועות אברהם' מלובלין זצ"ל, סיים במכתב לגיסו הרה"ק מסקרנביץ רב העיר בני-ברק: "ותקבלו את ימי חנוכה בשמחה, ויאירו עלינו אור שבעת הנרות ברוחניות ובגשמיות...". בימי חנוכה כחודשיים לפני פטירתו של מרן החלקת יהושע, עקב חולשתו הגדולה ביקשו הגבאים להכניסו לחדרו לפני שעברה מחצית השעה, אולם הרבי הרגיש בכך וסירב בכל תוקף, ונשאר במשך כל הזמן. מנהג הרה"ק ממעריטש זצ"ל בעל 'זכרון משלי' בשבת חנוכה, לטבול את הדגים בשמן זית. אדמו"ר זצ"ל היה מוסיף בשבת חנוכה מהצלוחית של שמן הזית בו השתמש להדלקת המנורה למאכל הביצים והבצל שהגישו לפניו. (אוצר המנהגים) כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתב לבחורים (תשס"ה): "באתי בזה לבקש לקראת חג החנוכה הממשמש ובא שיסודו היה לבטל עוסקי תורתך, והיונים ניתנו ב'יד עוסקי תורתך', ובזואי בזמן הזה מתגבר היצר הרע לבטל את בני ישראל מעסק התורה וגורם רפיון גדול. ולכן העצה להתחזק בעסק התורה הקדושה..." (הדרכות והנהגות חלק")

פתגמים קדישין

מאוצרו של הר"ח ד"ר ש"ס פרוש ד"ר

ויהי שם בבית הסוהר - גם בבית הסוהר, לא נפל ממדרגתו, אלא נותר - שם - באותה מעלה שזכה לה לפני כן.

רבי יהושע מאוסטרווא, תולדות אדם

את ה"רצון" מעמד ישראל, שיעשו העבודה בלי רצון, והחשמונאים בעסק תורתם החזירה, שע"י עבודתם העצומה הלזו הורידו השכינה והשפעתה בהשראה עצומה כזו, עד שהורידה עד למטה מעשרה מנפים, שיש השראת השכינה בכל המקומות הנמוכים ביותר.

ברכה של גלויות ס"פ י"ב

• תולדות אדם •

ומנותר קנקנים נעשה נם לשושנים.

יש להבין למה המשיל את ישראל בכאן ל"שושנים" דוקא. אך זה נוכל לומר

בפשיטות, כדאיתא בדברי חז"ל. על הפסוק ושה"ש ב ב: כ: כשושנה בין החוחים, למה נמשלו ישראל לשושנה, מה שושנה זו כל שהחוחים והקוצים עוקצים אותה היא אדומה ונאה ביותר, כך ישראל כל מה שהעכו"ם מייסרין ודוחקין אותן, והם מחזקים את עצמם באמונתם בהשם יתברך, המה נאים ביותר. ולכן נקיט בכאן לשון "שושנים", שהיונים היו אז מצירין לישראל ביותר. והחשמונאים היו מתגברים באמונתם בהשם יתברך, והכניעו את היונים, על כן נקראים בשם "שושנים".

• דברי בינה •

כבתה אין זקוק לה.

וזה הענין נרמז בדברי חז"ל במה שאמרו "כבתה אין זקוק לה", היינו, הגם שנדמה לאדם שכבה ונפסק האור הגנוז ח"ו – לא יחשוב שכן הוא, שבאמת האור שופע בתמידות, רק "שאיין זקוק לה" כעת, אבל האור מופיע בתמידות וכנ"ל.

פרשת מקץ עמי שיח

ביבשה הכירו כה השם יתברך, כמו בעת שהלכו בים. וזה לרמז [תענית כה]. 'מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ, שגם בעת שדולק השמן, הכירו כה השם יתברך, כמו בחומץ.

וזה "עדות הוא לכאי עולם שהשכינה שורה בישראל" וכו', – זו נר מערבי [שבת כב:], כי אהרן הכהן בעת שהדליק המנורה, האיר בלבות ישראל גם כן, שיבואו להכרה זאת, שהכל כה השם יתברך, וזה "נתת ליראיך נם להתנוסס" ותהלים ס, באם היראים מגביחים עצמם, להכיר שגם כה הטבע הוא למעלה מהטבע, כזה גורמים להנם.

וזה היה בנס הנוכה, שהכירו כה השם יתברך, גם ביום ראשון, ואם כן הגביחו עצמם לשורש נשמתן, ומשם בא הישועה, וזה גרם להנם של שאר הימים. אכ"ר.

דף סח

• דברי בינה •

דחה אדמון בצל צלמון.

וזה שאנו מבקשים "דחה אדמון בצל צלמון". שהשם יתברך ידחה אותם, ויבטל כוחם מה שהם רוצין לעשות 'צל צלמון', שהוא ענין החשכות הגמור, שלא יאירו ח"ו ישראל במעשיהם את המדות הקדושים ומאורות העליונים, את זה אנו מבקשים שתופר עצתן ומהשבתם.

עמוד רב

• מנשר טוב •

ולחעבירם מחוקי רצונך.

וכמאמר הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זצ"ל, שפירש "ולחעבירם מחוקי רצונך" – היינו שהוציאו